

(neutr) 0 ot, neg, pas, kond, imp, imp neg, fut

(Čl. zvl. nepřijemný n. záhadný výrok druhého n. vlastní nejistou myšlenku, možný názor, rozhodnutí ap.:) stále (a dlouho), znepokojeně n. nerozhodně o něčem přemýšlet a snažit se o ujasnění něčeho. □ A házet všechno za hlavou, jde mu to jedním uchem tam a druhým ven Cf přemýšlet o něčem – stále, lámat si/tepat si s něčím hlavu, mít něčeho plnou hlavu, nemít myšlenky na nic jiného než...

● A turn sth over in one's mind N Worte in seinem Herze bewegen F retournerer qch dans sa tete R (раздумывать о чём)

shodovat se do slova a do písmene (s něčím) (text, výrok, popř. jeho reprodukce ve vztahu k jinému, zvl. původnímu, vzorovému:) být zcela stejný, shodný (s něčím), svým zněním se plně shodovat (s něčím)

sypat slova z rukávu viz sypat něco z rukávu

vážít° (svá) slova (svou) řeč

(neutr; přízn) 0 ot, neg, pas, imp neg (Čl. zvykové n. momentálně, zvl. v kritické, důležité situaci, při rozhodování n. hodnocení něčeho, druhého a možnosti ho urazit, rozložit, poskodit ap.:) důkladně si své formulace rozmyslet a mluvit velmi uvážlivě, opatrně a obvyklé. ◇ Pův. v. svá slova na zlatých vážkách, a to z J. Siraacha (3. stol. př. n. l.), jednoho z autorů bibliických apokryfů. □ A nevidět si do huby, strflet bez míření Cf mluvit – uvážlivě, nemluvit do větru, brát každé slovo na zlaté vážky

● A weigh one's words N die Worte wägen F peser ses mots/ses paroles R взвешивать каждое слово

volít (svá) slova (nějak) (čl. obv. takticky a se zřetelem k posluchači a dosažení svého cíle:) formulovat svůj projev, názor, postoj, hodnocení ap. nějak (např. opatrně, nerozumně ap.); říci něco nějak

vzít°/brát° svá slova/to zpátky/zpět

(kol – neutr) 0 pas, imp, imp neg

(Čl. své tvrzení, někdy vyostřené, závazné, popř. urážlivé vůči druhému n. ostatním, zvl. po

ověření si jeho nespřávnosti, často jako součást omiluvy:) odvolat, odvolávat svůj výrok a zrušit jeho platnost. □ Cf odvolat (to.), prohlásit něco za neplatné, bit se v prsa

● A go back on one's word, take back what one has said N ein Wort zurücknehmen F retirer ses paroles R взять/брать свои слова обратно/назад

zahrávat si se slovy (čl. ve svém projevu, často ve snaze udělat rychlý a bezprostřední dojem:) mluvit, popř. psát pošetile a bez uvážení (zvl. hlubších a vážných, nebezpečných) důsledků n. souvislosti svých povrchných názorů

žonglovat se slovy/slovičky Nom žonglování se s./s. l. (čl., zvl. básník, spisovatel ap. ve svém projevu zaměřeném spíše na formu než na obsah:) hledat a užívat překvapivé, oslnivé a efektní odvážné n. zábavné (metaforické) formulace; 2. viz hrát si se slovičky 1

slov'o¹ (= jednotka slovníku)

Obj: IN říci/vyslovit/napsat s., užít s.; hláskovat s.

slov'o² (= možnost projevu)

Obj: 1. IN požádat o s. DUR žádat/hlásit se o s. 2. IN dostat s.; ujmout se-a; vzít si s. DUR mít s. TERM ztratit s.; předat s. K-IN dát/udělit někomu s. K-DUR nechat s.; brát s. K-TERM vzít někomu s.; zbavit někoho-a

složení (něčeho)

Obj: IN dostat s. DUR mít s. (:skládat se) TERM zménit s. K-IN určit s.

složítost (něčeho)

Obj: IN nabytí na-i DUR mít v s. TERM ztratit s., pozbytí na-i K-IN přidat/zvýšit s. něčemu K-TERM odstranit s. něčeho, ubrat na-i něčemu

dělat si z někoho sluhu (panovačný, povýšený čl. vůči podřízenému n. kolegovi, neoprávněně svými příkazy n. žádostmi:) využívat a ponižovat někoho nedůstojnými, podřadnými úkony, činností a svalovat tak na něj svou práci

dojít sluchu (u někoho) (prošba, stížnost, výrok někoho, popř. on sám oklítkou, přes prostředníky ap., vůči mocnému, rozhodujícímu

druhému ap.:) dojít, dorazit k někomu a zapůsobit na něj, uspět u něj n. vyvolat u něj ohlas, odezvu; být příznivě vyslechnut

donést se k sluchu někoho (výrok, zpráva, informace, novinka ap. oklítkou k někomu:) dojít, dorazit k někomu; být sdělen n. oznámen někomu

dopřát°/popřát°/popřávat° někomu/něčemu sluchu/slechu

(kníž – neutr) 0 ot, imp neg, 1. sg a pl

(Zvl. nadřizený, rozhodující, mocný čl. v postoji k obv. nejasněmu, nevhodnému druhému, našeptávající ap. n. v reakci na neoficiální zprávy, nezaručenou informaci, popř. pomluvu ap.:) vyslechnout, poslechnout si někoho, něco a (obv. též) uznat jeho oprávněnost n. důvěryhodnost. ◇ Var. slechu je říd. □ Cf uznat – oprávněnost někoho/něčeho, dát někomu za pravdu, stát na straně někoho, postavit se za někoho

● A give so./sth a hearing N jm Gehör schenken F prêter l'oreille à qn/qch R мило-стиво выслушать (кого); принять что во внимание; слузовать к кому / к чему

hrát podle sluchu (čl. na hudební nástroj obvykle, zvl. z neznalosti not, n. momentálně, zvl. na základě své velké hudební paměti:) hrát bez not, podle slyšeného, odposlechnutého vzoru

jit po sluchu (čl. ve tmě, slepec n. čl. hledající někde zdroj a místo zvuku, hluku:) jít, popř. chodit a orientovat se podle sluchu, slyšeného

mít hudební sluch (čl. přirozeně a trvale:) mít schopnost poznávat tóny a zvukové kombinace a (obv. též:) mít proto i schopnost, nadání slyšet n. produkovat hudbu

mít tenký sluch/tenké uši 1. (čl. přirozeně:) být schopný slyšet, rozlišovat velmi jemné a tiiché zvuky; 2. (čl. ve vztahu k důvěrnému hovoru druhých ap.:) být velmi a nemístně zvědavý

nemoc (tu)věřit/nevěřit/sořva věřit svému sluchu/svým ušim (čl. v reakci na zcela nečekanou zprávu, příjemnou i nepřijemnou:) být krajně překvapený a pochybovačně se divit

nenalézt/nedojít sluchu u někoho (čl. n. jeho prošba, rada, dobrá i zlá, popř. pomluva, ve vztahu k druhému a jeho rozhodování ap.:) nevzpět u někoho a nijak na něj nezapůsobit

zbystřít sluch (čl., zvl. zvl. v reakci na zaslouchání něčeho důležitého:) zvýšit svou pozornost a začít soustředěně poslouchat; zpozornět a poslouchat

sluch

Obj: nabýt s. DUR mít s. TERM ztratit s. K-IN vrátit někomu s.

Subj: zachytit

být°/bejt° nad slunce jasnější/jasný°

(kol; důraz) 0 ot, neg, kond, imp, imp neg, fut, 1. a 2. sg a pl Adj nad s. jasnější Komp to je nad s. jasnější

(Situace, chování, událost, problém, výrok ap. v očích informovaného n. chápajícího prvního, v kontrastu k divičimu se n. bezradnému druhému:) být úplně jasný, logický a odůvodněný. □ Podle bible, stov. Skutkové 26, 13. □ A nemá to hlavu ani patu, aby se v tom prase vyznalo Cf být – jasný – úplně, je to jasný j. facka/j. den, to je nabíledni

● A be as clear as daylight N sonnenklar sein F être clair comme le jour R (быть) ясно как божий день; (быть) ясное ясного

péct se na slunci (čl., zvl. v přehnané, nezumně snaze se rychle opálit, popř. při činnosti venku:) nechat se nepřijemně prudkým sluncem opalovat, popř. nepohodlně trápit

vstávat se sluncem/sluníčkem (čl. zvykové n. momentálně, obv. kvůli práci, chystané cestě ap.:) vstávat velmi časně za rozbřesku, svítání

přebírat sluníčko/sluníčka (čl. z neopatrnosti n. přehnaného našení a dlouhého pobytu na prudkém slunci ap.:) příliš rychle se opálit n. spálit a (často i:) dostat úžeh, horečku

dělat/pracovat od slunka (východu) do slunka (západu) Adv od slunka (v.) do slunka (z.) (čl. obv. mimo zaměstnání, zvl. z přemíry úkolů, povinnosti, starosti:) být velmi pracovitý; pracovat, dělat něco (únavně, popř. trpělivě a v krajní míře celý den, od rána do večera